
prof. Mgr. Václav Cvrček, Ph.D.



Ústav českého národního korpusu

Filozofická fakulta

ORCID: [0000-0003-3977-2393](https://orcid.org/0000-0003-3977-2393)

ResearchID: J-7184-2017

GitHub: [vaclavcvrcek](https://github.com/vaclavcvrcek)

Twitter: [@CvrcekV](https://twitter.com/CvrcekV)

Co Vás k open science přivedlo a jak se Váš vztah k otevřené vědě vyvíjel?

Pozitivní přístup k otevřené vědě se formoval vlastně od počátku mého působení v rámci projektu Český národní korpus na FF UK. ČNK se, jako výzkumná infrastruktura, snaží vytvářet a zpřístupňovat rozsáhlé databáze textů určené pro výzkum (lingvistický, literární, historický apod.). Koncept jazykových korpusů, jak se ve světě vytvářel od 60. let, má totiž k otevřené vědě od počátku poměrně blízko, protože bylo jasné, že obrovské úsilí, které vložíte do vytvoření stamilionové sbírky textů, nesmí být promarněno tím, že výsledek – jazykový korpus – zůstane v trezoru a bude k dispozici pouze úzké skupince jeho tvůrců.

Co z open science praxe je Vaším denním chlebem?

Je to především práce s veřejně dostupnými jazykovými zdroji, kterých v ČNK dnes už máme celou řadu (viz www.korpus.cz). Jsem rád, že se v rámci realizačního týmu shodujeme na politice maximální otevřenosti a pokud to dovolují zákony a copyrighty, snažíme se data poskytnout co největšímu počtu uživatelů s minimem restrikcí (např. s bezplatnou registrací). Bohužel v ČR stále platí poměrně restriktivní pravidla ohledně sdílení textů pro vědecké a pedagogické účely, takže to rozhodně nejde ve všech případech tak, jak bychom si přáli.

Proč je podle Vás otevřenost ve vědě důležitá?

Těch výhod je několik a s kol. J. Chromým jsme se snažili je pro lingvistiku trochu podrobněji popsat ve společném článku [Lingvistika jako otevřená a transparentní disciplína](#), Naše řeč 104(1). Mezi těmi hlavními bych jmenoval tyto: synergie – data, která někdo vytvořil, mohou být v jiném výzkumu ještě k užítku, replikovatelnost výzkumu – ověřování výsledků je klíčové pro zdravý rozvoj jakékoli disciplíny.

Co byste kolegům poradil, pokud by chtěli ve své praxi využívat open science principy?

Hlavně, ať se nebojí, je to jednodušší, než se může zdát. Služby jako OSF.io či různé repozitáře jsou dnes velmi intuitivní a uložení dat tam nezabere víc času, než kolik byste ho museli vynaložit při uklidu na vlastním harddisku. Uvidíte navíc, že se vám to vyplatí, kdykoli se k výzkumu a k datům budete potřebovat vrátit.

Druhý důležitý aspekt je ten, že sdílení poznatků, na které při své práci přijdeme, je naším posláním. Z toho důvodu publikujeme články a monografie. Se sdílením dat, postupů a nástrojů je to stejné, jediný rozdíl je v tom, že necháváme víc nahlídnout kolegům a veřejnosti do naší kuchyně.

Které překážky je podle Vás nutné překonat, aby se open science mohla stát běžnou praxí?

Myslím, že největší překážkou je stále nedůvěra. Z některých reakcí kolegů mám dojem, že se bojí, že je někdo bude popotahovat za chyby či že jim někdo vyfoukne skvělý výsledek (diamant ukrytý v datech). Obě obavy jsou podle mě liché. Chyby děláme každý a pokud nejsou záměrné (falšování výzkumu), není upozornění na omyl něčím dehonestujícím. Je to jediná cestou, jak se naše vědění může posunout dál. Pro nikoho není zjištění, že se mýlil, příjemné, ale to už patří k naší profesi. Ta druhá obava je podle mého soudu mýtus – přelomové objevy z dat, která už byla jednou vytěžena, se podaří snad jenom pokud je kombinujeme s nějakými jinými daty nebo pokud aplikujeme radikálně odlišný analytický pohled či metodu. Obojí ale předpokládá nezanedbatelnou přidanou hodnotu a rozhodně to tedy není "bez práce". To, že jsme dopomohli k významnému objevu, by nás spíše mělo těšit.

Co pro vás pro Vás open science znamená?

Open science je pro mě především výzvou k větší pokoře vůči vědecké metodě i společnému úsilí na rozmnožování našich poznatků o světě.



UNIVERZITA KARLOVA
Centrum pro podporu open science

prof. Mgr. Václav Cvrček, Ph.D.

"Open science je pro mě především výzvou k větší pokoře vůči vědecké metodě i společnému úsilí na rozmnožování našich poznatků o světě."



Filozofická fakulta UK

ORCID ID:

» **0000-0003-3977-2393**

OPEN SCIENCE ŠAMPIONI UK

» **bit.ly/opensampioniuk**